

มาตุภูมิสังฆราชา เรียบง่ายสงงาม

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560 เป็น
วันพระราชพิธี ★ มีต่อหน้า 5

สถาปนาสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 20 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ท่ามกลางเสียงอนุโมทนา "สาธุ" ของชาวไทย

หลังสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมเด็จพระสังฆราช พระนามว่า "สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ" พุทธศาสนิกชนต่างให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

มาตุภูมิของท่านอยู่จังหวัดราชบุรี มีนามเดิมว่าอัมพร ประสัดตพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2470 ณ หมู่บ้าน ต.บางป่า อ.เมือง จ.ราชบุรี โยมบิดาชื่อนับ โยมมารดาชื่อตาล ประสัดตพงศ์ ครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย

"ผมบวชเณรอยู่ด้วยกันครับ" นายบุญธรรมบอก

นายบุญธรรม สุขใจดี เอ่ยพลางชี้ให้ดูกุฏิอาคารสองชั้น ในอดีตเคยจำพรรษาอยู่ร่วมกับสามเณรอัมพร ประสัดตพงศ์ หรือสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 20 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วันนี้นายบุญธรรมเข้ามาทำบุญวันคล้ายวันเกิดที่วัดตรีญาติ ท่ามกลางความปิติที่อดีตสามเณรที่เคยจำพรรษาอยู่กุฏิเดียวกันได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมเด็จพระสังฆราช

ปีนี้ "ผมอายุ 90 ปีพอดี ตอนบวชเณรผมอายุประมาณ 16-17 ปี ท่านบวชมาก่อนผม ผมบวชทีหลัง แต่ได้มาอยู่กุฏิเดียวกัน ราวปี พ.ศ.2486 เราเรียนหนังสือ ว่างก็ช่วยกันถางหญ้าถางพงไปตามเรื่อง สมัยก่อนวัดยังไม่ได้พัฒนาเหมือนเดี๋ยวนี้"

ข้อวัตรปฏิบัติของเณร "ตื่นเข้ามา ผมเดินบิณฑบาตไปทางบก ท่านออกไปทางน้ำ หน้าวัดเราติดแม่น้ำแม่กลอง ช่วงหนึ่งผมไม่สบาย ปวดในท้องออกบิณฑบาตไม่ได้ ท่านก็บิณฑบาตเลี้ยงผมอยู่นานเหมือนกัน" นายบุญธรรมเอ่ยพลางยิ้มอย่างอารมณ์ดี

"ท่านจะจำได้หรือไม่ได้ผมไม่รู้แน่ แต่ผมประทับใจในความเอื้อเฟื้อของท่าน"

วัดตรีญาติที่อดีตสามเณรอัมพร และสามเณรบุญธรรมบวชอยู่ด้วยกันนั้น ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ต.พงสวาย อ.เมือง จ.ราชบุรี เป็นวัดสายธรรมยุต ด้านทิศตะวันออกติดริมแม่น้ำแม่กลอง แม้จะเป็นวัดเล็กๆ แต่บรรยากาศร่มรื่นทางเข้าเขตอาคารที่พักพระสงฆ์ด้านทิศตะวันออกมีซุ้มประตู 2 ซุ้ม ซุ้มฝั่งเหนือมีอักษรเขียนเหนือซุ้มว่า "พุทธนิม" ย่อมาจากหลักธรรมแห่งพุทธองค์ คำว่า พุ มาจากคำว่าทุกข์ ส มาจากคำว่าสมุทัย นิ มาจากคำว่านิโรธ และ ม มาจากคำว่ามรรค รวมแล้วคืออริยสัจ 4 ธรรมแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า นับหนึ่งคือ หัวใจของพระพุทธศาสนา

ส่วนฝั่งใต้เขียนอักษรย่อเหนือซุ้มว่า "อิตะ วา ส" บุญธรรมบอกว่า คือหัวใจของ "อิตปิโส" ซึ่งเป็นบทสวดอันเป็นมงคลที่

พุทธศาสนิกชนรู้จักและท่องกันได้อย่างดี

เมื่อลอดซุ้มฝั่งใต้เข้าไปพบกุฏิหลังแรกมีป้ายเขียนไว้ในกรอบโบราณว่า "ชานาถวิรุณกุฏิ สร้าง พ.ศ. 2479" กุฏิหลังนี้เอง ในอดีตสามเณรบุญธรรมและสามเณรอัมพรอาศัยอยู่

ลักษณะเป็นอาคารสองชั้น ปัจจุบันไม่มีพระภิกษุสามเณรไปค้ำเข้าไปอาศัย เดินขึ้นไปด้านบนสามารถมองลอดไปไม่ออกไปด้านทิศตะวันออกเห็นแม่น้ำแม่กลองล่องไหล ทิศเหนือเห็นหอรบขังเพิงสร้างใหม่โดดเด่น

"ตื่นเข้ามาผมเดินบิณฑบาตไปทางบก ท่านออกไปทางน้ำ หน้าวัดเราติดแม่น้ำแม่กลอง ช่วงหนึ่งผมไม่สบายปวดในท้องออกบิณฑบาตไม่ได้ ท่านก็บิณฑบาตเลี้ยงผม" นายบุญธรรมเอ่ยพลางยิ้มอย่างอารมณ์ดี

**มาตุภูมิสังฆราชา
เรียบง่ายสงบงาม**

"หอรบขังนี้ท่านมาสร้างไว้ ท่านมาวัดทุกปี มาทำบุญให้ตระกูลของท่านในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ และงานบุญอย่างสงกรานต์และงานบุญอื่นๆ ผมเจอท่านทุกปี" บุญธรรมเล่าด้วยรอยยิ้ม และยังคงบอกว่า "ผมบวชอยู่แค่ 2 พรรษาก็สึกออกไปทำงาน ส่วนท่านไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ"

เส้นทางของอดีตสามเณรบุญธรรม ลärmกาสาวพัสดุไปทำงานและมีครอบครัวตามวิสัยโลก ส่วนสามเณรอัมพรเข้ากรุงเทพฯ บวชเรียนตามวิสัยธรรม นานที่รู้ข่าวว่า สามเณรที่เคยบวชเรียนและพักอยู่กุฏิเดียวกันได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช "ผมดีใจครับที่ท่านได้เป็นถึงสมเด็จพระสังฆราช สมัยที่ท่านเป็นสามเณรอยู่ ท่านเป็นคนสนใจในการเรียนรู่มากหน้าที่ของท่านอย่างหนึ่งก็คือ ช่วยดูแลครูบาอาจารย์ที่เดินทางมาสอนหนังสือจากกรุงเทพฯ"

ออกจากวัด หมู่ที่ 1 ต.บางป่า นื่องชายคนที่ 6 บ้านเดิมนั้นเป็นให้เดียวกับแม่อยู่ "อายุผมที่ตรีญาติแล้ว สมเสริมว่า เตี่ยเป็น "สมัยนั้นเตี่ยรับเดินทางสมัยก่อน แต่ไปกลับก็เป็น เมื่อถามว่า คำตอบว่า "พี่ชาชั้นประถมศึกษา ดังประจักษ์ ธรรม โดยบวชเณร จำพรรษาและเรียบ ท่านบวรพ. ต.หน้าเมือง อ.เมือง เข้าคณะจังหวัดราชบุรี จนถึงปี พ.ศ. 2486 อุปสมบทที่วัดราชบพิธฯ โดย พระสังฆราชสถ. และท่านเจ้าประ เมื่อครั้งดำรงสม. ด้านการศึกษา ปริญญาโทด้าน (Banaras Hindu) สมณกิจที่ต่างประเทศและ สมเด็จพระสังฆราช ะวันออกเฉียงเหนือ ว่า "ท่านไปหาพ. ผมไปอยู่กับท่าน และ "ครั้ง ผมเหงื่อแตกเลย กับบอกว่า พุทธโธ สำหรับข้อ อุทิศส่วนกุศลให้ เป็นพระที่สมณะ เมื่อพี่ชาย ท่านมีข้อวัตรค. ก็มีความรู้สูง แ

พุทธศาสนิกชนรู้จักและท่องเที่ยวกันได้อย่างดี

เมื่อลอดซุ่มฝั่งได้เข้าไปพบกุฏิหลังแรกมีป้ายเขียนไว้ในกรอบ
โบราณว่า “ขำนาญวิรุณกุฏิ สร้าง พ.ศ. 2479” กุฏิหลังนี้เอง ในอดีต
สามเณรบุญธรรมและสามเณรอัมพรอาศัยอยู่

ลักษณะเป็นอาคารสองชั้น ปัจจุบันไม่มีพระภิกษุสามเณรรูปใด
เข้าไปอาศัย เดินขึ้นไปด้านบนสามารถมองลอดใบไม้ออกไปด้าน
ทิศตะวันออกเห็นแม่น้ำแม่กลองล่องไหล ทิศเหนือเห็นหอรบวังเพ็ญ
สร้างใหม่โดดเด่น

**“คืนเข้ามาผมเดินบิณฑบาตไปทางบก ท่าน
ออกไปทางน้ำ หน้าวัดเราติดแม่น้ำแม่กลอง
ช่วงหนึ่งผมไม่สบายปวดในท้องออกบิณฑบาต
ไม่ได้ ท่านก็บิณฑบาตเลี้ยงผม” นายบุญธรรม
เอยพลางยิ้มอย่างอารมณ์ดี**

มาตุภูมิสังฆราชา เรียบง่ายสงบงาม

“หอรบวังนี้ท่านมาสร้างไว้ ท่านมาวัดทุกปีมาทำบุญให้ตระกูล
ของท่านในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ และงานบุญอย่างสงกรานต์และงาน
บุญอื่นๆ ผมเจอท่านทุกปี” ลูกบุญธรรมเล่าด้วยรอยยิ้ม และยังบอก
ว่า “ผมบวชอยู่แค่ 2 พรรษาก็สึกออกไปทำงาน ส่วนท่านไปเรียนต่อ
ที่กรุงเทพฯ”

เส้นทางของอดีตสามเณรบุญธรรมลาร่วมกาสาพัศธรไปทำงาน
และมีครอบครัวตามวิสัยโลก ส่วนสามเณรอัมพรเข้ากรุงเทพฯบวช
เรียนตามวิสัยธรรม นานที่รู้ข่าวว่า สามเณรที่เคยบวชเรียนและพัก
อยู่กุฏิเดียวกันได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช “ผมดีใจครับที่ท่านได้เป็น
ถึงสมเด็จพระสังฆราช สมัยที่ท่านเป็นสามเณรอยู่ ท่านเป็นคนสนใจ
ในการเรียนรู่มากหน้าที่ของท่านอย่างหนึ่งก็คือ ช่วยดูแลครูบาอาจารย์
ที่เดินทางมาสอนหนังสือจากกรุงเทพฯ”

ออกจากวัดตรีญาติไปประมาณ 2 กม. เข้าไปบ้านเลขที่ 28
หมู่ที่ 1 ต.บางป่า อ.เมือง พบนายสวัสดิ์ ประสงค์พงศ์ อายุ 80 ปี
น้องชายคนที่ 6 ของสมเด็จพระสังฆราช นายสวัสดิ์ย้อนอดีตให้ฟังว่า
บ้านเดิมนี้เป็นบ้านสองชั้นหลังคามุงจาก ต่อมาลูกๆช่วยกันสร้างบ้าน
ให้เตี้ยกับเมื่อยใหม่ในพื้นที่เดิม

“อายุผมห่างกับท่านหลายปี ผมจำความได้ท่านกับบวชอยู่ที่วัด
ตรีญาติแล้ว สมัยนั้นผมไปวิ่งเล่นที่วัดเจดีย์ท่านอยู่ประจำ” พร้อม
เสริมว่า เตี้ยเป็นคนไทยเชื้อสายจีน “แซ่ตัน” ประกอบอาชีพค้าขาย
“สมัยนั้นเตี้ยรับของจากราษฎร พายเรือไปขายที่อัมพวา การ
เดินทางสมัยก่อนไม่ได้รวดเร็วเหมือนสมัยนี้ แม้จะอยู่ไม่ไกลกันมาก
แต่ไปกลับก็เป็นวัน”

เมื่อถามว่าทำไมสมเด็จพระสังฆราชจึงไปเรียนที่ลพบุรีก็ได้รับ
คำตอบว่า “พี่ชายของแม่เป็นทหารอยู่ลพบุรี ท่านจึงไปเรียนและจบ
ชั้นประถมศึกษาจากที่นั่น”

ดังประจักษ์กันทั่วไปว่า หลังจบชั้นประถมศึกษาท่านก็เข้าเส้นทาง
ธรรม โดยบวชเณรที่วัดสัตตนารถปริวัตร วัดฝ่ายธรรมยุตแล้วกลับมา
จำพรรษาและเรียนอยู่วัดตรีญาติก่อนที่จะไปจำพรรษาอยู่วัดราชบพิธฯ

ท่านบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อปี 2480 ณ วัดสัตตนารถปริวัตร
ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี โดยมีพระธรรมเสนานี (เงิน นนโท)
เจ้าคณะจังหวัดราชบุรีเป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วมาจำพรรษาอยู่วัดตรีญาติ
จนถึงปี พ.ศ. 2490 ได้ย้ายมาจำพรรษาวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

อุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อวันที่ 9 พ.ค.2491 ณ มหาพัทธสีมา
วัดราชบพิธฯ โดยมีท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระ
สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (วาสนมหาเถร) เป็นพระอุปัชฌาย์
และท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินตาคโร)
เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระจินดากรมุนี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ด้านการศึกษาสอบได้เปรียญธรรม 6 ประโยค พ.ศ.2493 และจบ
ปริญญาโท ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี
(Banaras Hindu University) ประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ.2512

สมณกิจที่สำคัญๆ เช่น ปี พ.ศ.2509 เข้าอบรมพระธรรมทูตไป
ต่างประเทศและเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก ระหว่างการศึกษาทางธรรม
สมเด็จพระสังฆราชมักเดินทางไปปฏิบัติธรรมกับพระอาจารย์ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เนืองๆ เรื่องนี้น้องชายสมเด็จพระสังฆราชบอก
ว่า “ท่านไปหาพระอาจารย์ฝั้น อาจาโรอยู่บ่อยๆ สมัยผมเรียนหนังสือ
ผมไปอยู่กับท่าน เคยไปหาพระอาจารย์ฝั้นกับท่านด้วย”

และ “ครั้งหนึ่งอาจารย์ฝั้นถามผมว่า รู้ไหมว่าพุทโธอยู่ที่ไหน
ผมเหวี่ยงแตกเลย เพราะไม่รู้ว่าจะตอบอย่างไรดี แล้วอาจารย์ท่าน
ก็บอกว่า พุทโธอยู่ที่ใจ”

สำหรับข้อวัตรต่างๆ น้องชายบอกว่าแต่ละปีท่านจะกลับมาทำบุญ
อุทิศส่วนกุศลให้กับคนในตระกูลที่ล่วงลับ และงานบุญสำคัญอื่นๆ ท่าน
เป็นพระที่สมณะ เรียบง่าย และโอบอ้อมอารีกับญาติมิตรเป็นอย่างดี

เมื่อพี่ชายได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช “ดีใจครับ เพราะ
ท่านมีข้อวัตรงดงาม ไม่มีสิ่งใดบกพร่องด้านการศึกษาเรียนรู้ ท่าน
ก็มีความรู้สูง และยังมีประสพการณ์การทำงานมาเป็นอย่างดี”.